

Inflazioa zer den eta norentzat den onuragarri

2021-10-16

Analisi ekonomikoa
MIKEL BARTOLOMÉ

(Itzulpena)

Beste behin, hedabideen arreta orokorrak inflazioaren egungo gorakadan jarri du arreta. Horrek zentzua dauka kontuan hartzen badugu nazioarteko agintari ekonomiko gorenak fenomeno horri ematen dioten garrantzia. Fobia baten antzera, eragile ekonomiko handiek inflazioarekiko duten ezinikusia hain da handia, ezen Europako Banku Zentralaren (EBZ) helburu bakarra (gutxienez modu ofizialean) prezioen maila orokorra egonkor mantentzea baita. Zehazki, EBZren helburu bakarra da euroaren erosahaltenaren galera urtetik urtera % 2 baino zertxobait txikiagoa izatea.

Horrek esan nahi du EBZak, euroguneko moneta-politika kudeatzeaz arduratzen den agintaritzak, tresna guztiak erabiliko dituela (interes-tasa aldatzea, jendearen esku dauden erreserbak eta diru-kopurua aldatzea, zor publikoa eta pribatua erostea merkatu irekian...) prezioen mailaren hazkundeari eusteko. Hala ere, erregistratutako azken datuak adierazten du Kontsumorako Prezioen Indize Harmonizatuak urtetik urtera % 3,4ko igoera izan duela irailerako, 2008ko krisitik izan duen baloraziorik handiena, hain zuzen. Hau da, diruaren balioa, beste merkantzienarekin alderatuta, % 3,4 murriztu zen iazkoarekin alderatuta; hala ere, igoera hori askoz ere txikiagoa da energiaren eta elikagai freskoen prezioa kontuan hartzen ez badugu.

Konfinamenduaren paralisi ekonomikoak inoiz ikusi gabeko fenomenoak azaleratu zizkigun. Anekdotikoa izan arren, bitxia da iazko apirilean etorkizuneko merkatuko petrolioak prezio negatiboan kotizatu izana. Horrek esan nahi du petrolioak saldu ahal izateko ordaindu egin behar zela, hots, petrolioaren eskariak behera egin zuen eta petrolio gordina saltzerakoan beharrezkoak diren biltegiratze- eta banaketa-gastuak irabaziak baino handiagoak ziren. Izan ere, antzeko zerbait gertatu zen beste produktu askorekin. Salgaien masa handi bat saltzeko gai ez zirenez, produktu horietako askoren prezioa nabarmen jaitsi zen; batez ere bitarteko ondasunena (beste ondasun batzuk ekoizteko erabiltzen diren ondasunena, alegia). Ondorioz, euroguneko hainbat herrialdek inflazio-maila negatiboekin amaitu zuten 2020 urtea.

COVID-19ak sortutako geldialdia atzean utzi ondoren, jarduera ekonomiko orokortuaren bat-bateko itzulerak prezioen maila gorakada ekarri du. Produktu asko eroslerik ez izatetik erraz saltzera igaro dira. Gainera, batetik, nazioarteko produkzio-katearentzat ezinbestekoak diren hainbat ondasun ekoizteko zailtasunak eta botila-lepoak egon berri dira. Bestetik, eskaria azkar hazten ari da. Ondorioz, produktu horien prezioak izugarri igo dira. Adibide bakar batekin irudika dezakegu ideia hori: erdieroale ospetsuak ezinbestekoak dira elektronikako zatiak dituen edozein ekipo ekoizteko. Hori dela eta, salgai preziatuenetako bat dira. Hala ere, erdieroaleak Asiako hego-ekialdean bakarrik ekoizten dira, eta euren eskaintza murriztu behar izan dute arazo logistikoen ondorioz. Egoera horretan, sektoreen arteko desproporzionaltasuna gertatzen da, eskatutako erdieroaleen kopuruak nabarmen gainditzeko baitu haien eskaintza. Ondorioz, erdieroaleen prezioan ez ezik, horiek behar dituzten ondasun guztietan ere eragina izan du. Hau da,

erdieroaleen prezioen igoera beste ondasunen produkzio-katean zehar zabaltzen da domino efektuan.

Nolanahi ere, interesgarriena ez da inflazioa zergatik gertatzen den ulertzea, inflazioa gai politikoa eta eragin handikoa ere badela ulertzea baizik. Inflazioa ez da denei berdin eragiten dien fenomeno neutrala. Inflazioak eragindako diruaren erosahalmenaren galeraren ondorioz, aurrezkien balio erreala murriztu egiten da. Urteko inflazioaren % 10ean duen ekonomia batean, diru kopuru baten balio erreala erdira jaisten da zazpi urtetan bakarrik. Beste modu batera esanda, zazpi urtetan zehar mantendu den % 10eko inflazioak hainbeste debaluatuko luke dirua, ezen euro kopuru berarekin duela zazpi urteko gauzen erdia baino ezingo baikenuke erosiko. Hortaz, inflazioarekin aurrezki handiak dituen pertsona batek askoz gehiago du galtzeko aurrezki gabeko batek baino.

Era berean, lehen aipatu dugun arrazoi beragatik, diruak balioa galtzea onuragarria da zorrak dituztenentzat. Inflazioaren ondorioz, zorraren balio erreala diruaren balioaren erritmo berean murriztuko da, eta, beraz, ahalegin txikiagoa egin beharko da mailegatutako dirua itzultzeko. Inflazio-aldi batean mailegu bat ordaindu behar duen pertsona batek maileguan hartutakoa baino diru gutxiago itzuliko du, termino errealean. Aitzitik, hartzekodunei, dirua mailegatzen duten agenteei, kalte egingo die inflazioak.

Horrek garrantzi handia du nazioarteko testuinguruan: Alemaniako, Frantziako eta Erresuma Batuko bankuak Europako hegoaldeko herrialdeen zor publikoaren erosle handienetakoak badira, horiek inflazioaren aurka agertuko dira.

Horretaz gain, inflazioak paper erabakigarria izan dezake errentaren banaketan. Izan ere, prezioen igoera orokortu batek soldata erreala murriztea ekar dezake, soldaten maila inflazioarekin batera igotzen ez bada.

Gainera, inflazio handi batek interes-tasa (maileguan diru-kopuru bat jasotzearen truke ordaintzen den interesa) igotzera behartuko luke banku zentrala. Horrek inbertsio-murrizketa eragingo luke eta, ondorioz, jarduera ekonomikoa uzkurtuko luke. Horregatik, eta arestian ikusitakoaren arabera, bankuak, estatuak eta finantza-erakundeak larritu egiten dira inflazioa aurreikusten dutenean. Orduan, zergatik mantentzen du EBZk % 2ko inflazio-helburua % Oren ordeaz?

Badaude inflazioaren eta interes-tasaren arteko loturari dagozkion gai teknikoak, baina egiturazko gaia ere bada. Kapitalismoak, bere izateko arrazoiak dela eta, produkzioaren eta irabaziaren etengabeko hazkundera eskatzen du. Izan ere, hazten ez den edozein enpresa, kapital edo ekonomia gainontzeko lehiakideek zapalduko dute, eta irabaziak handitzeko modurik errazena, besterik gabe, saltzen duzunaren prezioa handitzea da. Arazoa da denek portaera hori imitatzen badute, prezioen hazkundera orokorra izango dela. Jakina, Argentina edo Venezuela moduko prozesu ultra inflazionistak suntsitzaileak dira, baina inflazioa ezinbesteko elementua da metaketa kapitalistaren dinamikarako. Azken finean, deflazioa, hau da, inflazio negatiboa izanez gero (prezioen maila orokorra jaitea eta diruaren balioa handitzea), inork ez luke bere dirua produktuak erosten gastatu nahi, diru kopuru berarekin etorkizunean ondasun kopuru handiagoa erosi ahal izango litzatekeelako.

Egoera horretan, salgaiak gastatu eta erosi beharrean, dirua aurreztera eta metatzera joko litzateke. Horrenbestez, kontsumoa geroratuko litzateke, eta horrek gauzatze-krisi benetan kaltegarria eragin lezake. Izan ere, ez litzateke erosteko pizgarririk egongo eta ez litzaioke ekoizpenari irtenbiderik emango. Irabazia

handitzearen logikaren baitan zentzugabekeria hutsa.